

ผลการศึกษา

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1. ผลการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดา โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสัดส่วนร้อยละเพื่อดูการกระจายของกลุ่มชายว่าจะอยู่ในแบบแผนการเลี้ยงดูบุตรแบบใด และ ส่วนที่ 2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร กับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Cross-Tabulations) และ ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ซึ่งเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวต่อไป

1. ผลการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดา

: โดยวิธีวิเคราะห์แบบร้อยละ

ในการศึกษาส่วนนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดา โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบร้อยละของชายที่เป็นบิดาของนักเรียนใน โรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครที่ตกเป็นกลุ่มตัวอย่างว่าจะเป็นไปได้ในรูปแบบใด ซึ่งจากการค้นผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า รูปแบบในการเลี้ยงดูดังกล่าว สามารถแบ่งได้เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การเป็นผู้วางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตร
2. การเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร
3. การเป็นผู้ดูแลสุขภาพขณะที่บุตรปกติและเจ็บป่วย
4. การเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตร
5. การเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม

ผลจากการศึกษาในตารางที่ 3 ปรากฏว่า ชายที่แสดงรูปแบบการเลี้ยงดูบุตร ในด้านการเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตร จะมีร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 38.1 รองลงมาได้แก่ ชายที่แสดงรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม ในด้านการเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร ในด้านการเป็นผู้ดูแลสุขภาพขณะที่บุตร

เป็นปกติและเจ็บป่วย และในด้านการเป็นผู้วางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตร (คิดเป็นร้อยละ 30.6, 15.3, 12.4 และ 3.6 ตามลำดับ) ซึ่งจากผลการศึกษาที่ได้กล่าวได้ว่า ชายที่เป็นบิดาของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร จะแสดงรูปแบบในการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตรมากที่สุด ทั้งนี้จะเนื่องมาจาก ผู้ชายในลักษณะแบบวัฒนธรรมไทยมักจะต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ดังนั้นในด้านการคุ้มครองอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวนั้น ชายจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้คุ้มครองให้สมาชิกปลอดภัย ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของหัวหน้าครอบครัวโดยทั่วไป (จรรยา สุวรรณทัต, 2524:1-2)

ส่วนชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับต่ำ ก็พบว่า มีร้อยละที่สูงที่สุดคือ รูปแบบการเป็นผู้วางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตร คือ ร้อยละ 35.0 รองลงมา ได้แก่ รูปแบบการเป็นผู้ดูแลสุขภาพขณะที่บุตรเป็นปกติ และเจ็บป่วย, รูปแบบการเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร, รูปแบบการเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม และรูปแบบการเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตร จะมีร้อยละที่ต่ำที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 28.4, 15.0, 12.2 และ 9.4 ตามลำดับ) ซึ่งจะสังเกตได้ว่าการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง และต่ำ จะมีลักษณะปฏิผกผันกัน กล่าวคือ ยิ่งมีร้อยละในการมีส่วนร่วมในระดับสูงมากเท่าไร ร้อยละในการมีส่วนร่วมในระดับต่ำต่ำลงเท่านั้น

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าชายที่เป็นบิดาของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร จะแสดงรูปแบบในการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตรมากที่สุด ส่วนรองลงมาได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม รูปแบบการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร รูปแบบการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นผู้ดูแลสุขภาพขณะที่บุตรเป็นปกติและเจ็บป่วย และรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรในด้านการเป็นผู้วางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตร จะเป็นรูปแบบที่ชายที่เป็นบิดาของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานครแสดงต่ำที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ร้อยละของชายที่แสดงการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร	ร้อยละของชายที่แสดงระดับการเลี้ยงดูบุตร			
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	รวม
- การเป็นผู้วางแผนและจัดเตรียมเพื่อบุตร	35.0	22.8	3.6	20.5
- การเป็นผู้ดูแลสุขภาพขณะที่บุตรเป็นปกติและเจ็บป่วย	28.4	20.7	12.4	20.5
- การเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของบุตร	15.0	24.6	15.3	18.3
- การเป็นสื่อกลางของครอบครัวและสังคม	12.2	17.4	30.6	20.0
- การเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองอันตรายที่เกิดกับบุตร	9.4	14.5	38.1	20.7
รวม	100 (154)	100 (370)	100 (148)	100 (672)

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ โดยวิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้

ในการศึกษาส่วนนี้ เป็นการศึกษาวเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดาของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร กับ ตัวแปรอิสระซึ่ง ได้แก่ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร โดยใช้การวิเคราะห์แบบตารางไขว้ (Cross-tabulation) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกล่าวนี้ บางครั้งอาจพบว่าเป็นความสัมพันธ์ทางอ้อม กล่าวคือ ตัวแปรอิสระบางตัวที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยผ่านตัวแปรคุม (Control variable) ซึ่งตัวแปรคุมนี้อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามให้ลดน้อยหรือเพิ่มขึ้นได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2536: 246) ดังนั้นในการศึกษาวเคราะห์ความสัมพันธ์โดยวิธีวิเคราะห์แบบตารางไขว้นี้ ตัวแปรอิสระบางตัวนั้น อาจจะเป็นเพียงความสัมพันธ์ทางอ้อมเท่านั้น และเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยแก้ไข โดยการนำตัวแปรคุมต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น อาชีพ สถานภาพอาชีพ รายได้ครัวเรือน เป็นต้น มาทดสอบ ซึ่งการคุมดังกล่าวจะช่วยชี้ให้เห็นว่าเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มเดียวกัน (กลุ่มย่อยของตัวแปรคุม) แล้ว ตัวแปรอิสระยังมีผลต่อตัวแปรตามอีกหรือไม่ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2536: 367) ดังเช่น เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร ตัวแปรที่น่าจะนำมาควบคุม คือ การช่วยงานบ้านของชายที่เป็นบิดา เพราะการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรนั้น มีแนวโน้มที่จะแปรผันไปตามการช่วยงานบ้านของชายที่เป็นบิดาด้วย เป็นต้น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่าง ๆ ต่อตัวแปรตาม โดยมีการควบคุมของตัวแปรต่าง ๆ ที่เหมาะสมและความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดาของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ตามลักษณะปัจจัยต่าง ๆ มีดังนี้

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

1.1 อาชีพ ในการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพของชายที่เป็นบิดานี้ ผู้วิจัยมิได้คำนึงถึงลักษณะอาชีพทั่ว ๆ ไป เช่นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ วิชาการ ฯลฯ แต่ผู้วิจัยคำนึงเพียงว่า กลุ่มตัวอย่างคือ ชายที่เป็นบิดานั้น ประกอบอาชีพที่บ้าน หรือประกอบอาชีพนอกร้าน เท่านั้น ซึ่งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน น่าจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ชายที่ประกอบอาชีพนอกร้าน ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มชายที่ประกอบอาชีพนอกร้าน เช่น กลุ่มอาชีพวิชาชีพ กลุ่มอาชีพวิชาการ รวมถึงกลุ่มอาชีพทางด้านช่าง และบริการนั้น จำเป็นต้องทำงาน

นอกบ้าน และกลุ่มชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้านนั้นต้องปลีกเวลาที่ไว้ใกล้ชิดกับบุตรให้ลดน้อยลง
 ดังนั้น การแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน เช่น กลุ่มอาชีพค้า
 ขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวนั้น น่าจะแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรได้มากกว่า

ผลของการศึกษาจากตารางที่ 4 ปรากฏว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู
 บุตรอยู่ในกลุ่มปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.2) ส่วนชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรต่ำ
 และ สูงนั้น จะมีสัดส่วนรองลงมา คือ ร้อยละ 23.0 และ ร้อยละ 21.8 ตามลำดับ เมื่อพิจารณา
 ถึงอาชีพของชายที่เป็นบิดา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดามีความแตกต่าง
 ไปตามอาชีพ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า การเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีร้อยละของ
 ชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน น้อยกว่าชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน (คิดเป็นร้อยละ 22.7 และ 26.2
 ตามลำดับ) ส่วนการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่า ชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน และชาย
 ชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน จะมีร้อยละในการเลี้ยงดูบุตรใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 55.1 และ 55.7
 ตามลำดับ) และ การเลี้ยงดูบุตรในระดับสูงนั้น พบว่า ชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้านจะมีร้อยละ
 มากกว่าชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน (ร้อยละ 22.2 และ ร้อยละ 18.0 ตามลำดับ) ซึ่งผลของ
 การศึกษาดังกล่าว พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น ทั้งนี้ น่าจะเกี่ยวข้องกับปัจจุบัน
 ชายที่ทำงานนอกบ้านนั้น มักจะให้ความสำคัญต่อบุตร มากกว่า ชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน เนื่อง
 จากชายที่ทำงานนอกบ้านนั้น เวลาส่วนใหญ่จะต้องออกจากบ้านไปทำงาน ซึ่งจำเป็นต้องห่างจาก
 บุตร ดังนั้น เมื่อกลับจากการทำงาน หรือเมื่อมีเวลาอยู่กับบุตร ก็จะทำให้ให้ความสำคัญต่อบุตรมากกว่า
 ชายที่ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน ซึ่งมักจะคิดว่าตนเองอยู่บ้าน และ บุตรพบเห็นอยู่ทุกวัน จึงไม่จำเป็น
 ที่จะต้องแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรสักเท่าไรนัก แต่อย่างไรก็ตามบทบาทในการเลี้ยงดูบุตร
 ของบิดานั้น มักจะคาบเกี่ยวกับการช่วยงานบ้านด้วย ดังนั้น จึงได้นำตัวแปรการช่วยงานบ้านมา
 ร่วมพิจารณาด้วย เพื่อเป็นการทดสอบว่าหลังจากที่นำตัวแปรการช่วยงานบ้านมาร่วมพิจารณาแล้ว
 ความสัมพันธ์ดังกล่าว จะยังคงเป็นไปตามทิศทางเดิมหรือไม่

ตารางที่ 4 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	อาชีพ		รวม
	ที่ประกอบ นอกบ้าน	ที่ประกอบ ที่บ้าน	
การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	22.7	26.2	23.0
การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	55.1	55.7	55.2
การมีส่วนร่วมในระดับสูง	22.2	18.0	21.8
รวม	100 (595)	100 (61)	100 (656)
	$X^2 = 0.74$	P-value > 0.05	

เมื่อนำตัวแปรการช่่วงงานบ้านเข้ามาพิจารณา ในตารางที่ 5 ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กับอาชีพ ยังคงลักษณะเช่นเดิม กล่าวคือ ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ในกลุ่มของชายที่ไม่เคยช่่วงงานบ้านหรือช่่วงบ้างบางครั้งนั้น กลุ่มชายที่มีการเลี้ยงดูบุตรปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด รองลงมาคือ การเลี้ยงดูบุตรต่ำ และสูง ตามลำดับ (ร้อยละ 56.6, 30.4 และ 13.0 ตามลำดับ) โดยที่ การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ พบว่าจะมีร้อยละของชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน น้อยกว่าชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน โดยเปรียบเทียบร้อยละ 29.9 และ 35.9 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่า ร้อยละของชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน จะมีมากกว่าชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน คือ ร้อยละ 57.1 และ 51.3 ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า ร้อยละของชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน มากกว่า ชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน (ร้อยละ 13.0 และ 12.8 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณากลุ่มที่ช่่วงงานบ้านเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง พบว่า มีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือแม้ว่า กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรปานกลางยังคงมีร้อยละสูงที่สุด (ร้อยละ 52.2) แต่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วม

ในการเลี้ยงดูบุตรสูงจะมีร้อยละรองลงมา คือ ร้อยละ 38.6 มากกว่าในกลุ่มชายที่ส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรต่ำ คิดเป็นร้อยละ 9.2 ซึ่งต่างกับกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเล็กน้อย ที่พบว่ารองจากกลุ่มปานกลางจะเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และตามด้วยการมีส่วนร่วมในระดับสูงตามที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามอาชีพที่ประกอบนอกบ้าน และที่ประกอบที่บ้าน ก็พบแบบแผนในลักษณะเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า ชายจะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้นเมื่อชายมีการช่วยงานบ้านเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทั้งในการวิเคราะห์ระดับ 2 ตัวแปร (จากตารางที่ 4 ดังกล่าวแล้ว) และ ระดับ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 5) แม้ว่า ความสัมพันธ์ จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 95 และความสัมพันธ์ไม่ชัดเจนนัก แต่ก็พอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดามีความผันแปรตามอาชีพ ซึ่งผลที่ได้คือ ชายที่ประกอบอาชีพนอกบ้านจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่ประกอบอาชีพที่บ้าน ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลมาจากความตระหนักถึงความสำคัญของบุตร กล่าวคือ เมื่อชายออกไปทำงานนอกบ้านแล้วทำให้ตนเองรู้สึกตนเองเห็นห่างกับบุตร ดังนั้น เมื่อมีเวลาใกล้ชิดกับบุตรแล้ว ก็ย่อมที่จะแสดงบทบาทมากกว่าชายที่ทำงานอยู่ที่บ้าน ซึ่งมักจะรู้สึกว่าตนเองอยู่กับบ้านตลอดเวลา ดังนั้น ก็มิต้องให้ความสำคัญต่อตัวบุตรสักเท่าไรนัก แต่อย่างไรก็ดี เมื่อนำตัวแปรที่ 3 คือ การช่วยงานบ้านเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการด้านจำนวนร้อยละของชายในการเลี้ยงดูบุตรระดับสูงจะมีร้อยละเพิ่มขึ้นมาก ในกลุ่มที่ชายช่วยงานบ้านเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง ซึ่งน่าจะเป็นอิทธิพลของตัวแปรการช่วยงานบ้าน กล่าวคือชายที่อยู่ในกลุ่มที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง จะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้นด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามอาชีพ และการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และการช่วยงานบ้าน	อาชีพ		รวม
	ที่ประกอบ นอกบ้าน	ที่ประกอบ ที่บ้าน	
<u>ไม่เคยช่วยเหลือและช่วยบ้างเป็นบางครั้ง</u>			
การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	29.9	35.9	30.4
การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	57.1	51.3	56.6
การมีส่วนร่วมในระดับสูง	13.0	12.8	13.0
รวม	100 (385)	100 (39)	100 (424)
	$X^2 = 0.64$	P-value > 0.05	
<u>ช่วยเหลือเป็นประจำและเป็นผู้ทำงานบ้านเอง</u>			
การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	9.2	9.5	9.2
การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	51.2	61.9	52.2
การมีส่วนร่วมในระดับสูง	39.6	28.6	38.6
รวม	100 (207)	100 (21)	100 (228)
	$X^2 = 1.02$	P-value > 0.05	

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 อาชีพของภรรยา ในสังคมเมืองปัจจุบันนั้น บทบาทในการทำงานของภรรยา มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดบทบาทการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานที่จะต้องออกไปประกอบกิจนอกบ้านนั้น ทำให้ภรรยาต้องลดบทบาทในด้านการเลี้ยงดูบุตรลง ซึ่งส่งผลให้ผู้ชายต้องเข้ามามีบทบาทในด้านนี้มากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม ภรรยาที่ทำงานอยู่กับบ้าน หรือใกล้ ๆ กับบ้าน ก็ย่อมสามารถที่จะปลีกเวลามาดูแลบุตรได้มากกว่า ซึ่งก็จะส่งผลให้ผู้ชายไม่จำเป็นต้องใช้เวลาในการดูแลบุตรมากนัก

จากข้อมูลในตารางที่ 6 แสดงว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดามีความแตกต่างกันตามอาชีพของภรรยา ในทิศทางที่เป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า การเลี้ยงดูบุตรของชายในระดับสูง จะมีร้อยละของภรรยาที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน มากกว่าภรรยาที่ประกอบอาชีพที่บ้าน (ร้อยละ 25.4 และ 16.6 ตามลำดับ) ส่วนการเลี้ยงดูบุตรของชายในระดับปานกลาง และในระดับต่ำ พบว่า ร้อยละของภรรยาที่ทำงานนอกบ้านจะต่ำกว่าภรรยาที่ประกอบอาชีพที่บ้าน คือ เปรียบเทียบร้อยละ 53.1 กับ 58.5 และเปรียบเทียบร้อยละ 21.5 กับ 24.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามอาชีพของภรรยา

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	อาชีพของภรรยา		รวม
	ที่ประกอบ นอกบ้าน	ที่ประกอบ ที่บ้าน	
การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	21.5	24.9	22.9
การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	53.1	58.5	55.3
การมีส่วนร่วมในระดับสูง	25.4	16.6	21.8
รวม	100 (386)	100 (265)	100 (651)
	$X^2 = 7.18$	P-value < 0.05	

เมื่อนำตัวแปรตัวที่ 3 คือ การช่วยงานบ้านเข้ามาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว (ตารางที่ 7) ปรากฏว่า ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปตามระดับ 2 ตัวแปร (ในตารางที่ 6) และมีความแตกต่างตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยหรือช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด รองลงมาคือ การเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และสูงตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 56.8, 29.1 และ 14.1 ตามลำดับ) โดยที่กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ พบว่า ร้อยละของชายที่ภรรยาทำงานที่

บ้าน จะมากกว่า ร้อยละของชายที่ภรรยาทำงานนอกบ้านเล็กน้อย คือ เปรียบเทียบร้อยละ 29.6 และ 28.9 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ก็ยังคงพบว่า กลุ่มชายที่มีภรรยาทำงานที่บ้านมีร้อยละมากกว่า กลุ่มชายที่มีภรรยาทำงานนอกบ้านเล็กน้อยด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 57.7 และ 56.1 ตามลำดับ) และการมีส่วนร่วมในระดับสูง พบว่า ชายที่มีภรรยาทำงานนอกบ้านจะมีร้อยละมากกว่าชายที่มีภรรยาทำงานที่บ้าน (คิดเป็นร้อยละ 15.0 และ 12.8 ตามลำดับ)

และเมื่อพิจารณากลุ่มที่ช่วยเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง พบว่า จะมีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 52.2) แต่ในกลุ่มรองลงมาเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับสูง จะมีร้อยละเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (ร้อยละ 38.6) และกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ จะมีร้อยละที่ลดลงจนต่ำที่สุด (ร้อยละ 9.2) ซึ่งผลดังกล่าว น่าจะเป็นอิทธิพลของตัวแปรการช่วยงานบ้าน กล่าวคือ ชายจะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรที่สูงขึ้นเมื่อชายเป็นผู้ช่วยงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง แต่อย่างไรก็ดี เมื่อนำตัวแปรการช่วยงานบ้านมาร่วมพิจารณาแล้ว ก็พบว่า ยังคงเป็นแบบแผนเดียวกันทั้งในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 6 และ 7) ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐาน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ในตารางที่ 7) ดังนั้น สรุปได้ว่าตัวแปรอาชีพของภรรยา นั้น จะส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร คือ ชายที่มีภรรยาทำงานนอกบ้าน จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่ภรรยาทำงานอาชีพที่บ้าน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามอาชีพของภรรยา และ การช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร / และการช่วยงานบ้าน	อาชีพของภรรยา		รวม
	ที่ประกอบ นอกบ้าน	ที่บ้าน	
<u>ไม่เคยช่วยหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง</u>			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	28.9	29.6	29.1
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	56.1	57.7	56.8
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	15.0	12.8	14.1
รวม	100 (223)	100 (196)	100 (419)
	$X^2 = 0.12$	$P\text{-value} > 0.05$	
<u>ช่วยเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง</u>			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	8.7	10.4	9.2
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	48.4	61.2	52.2
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	42.9	28.4	38.6
รวม	100 (161)	100 (67)	100 (228)
	$X^2 = 4.21$	$P\text{-value} > 0.05$	

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 สถานภาพการทำงาน ข้อค้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของชายและการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร พอจะกำหนดสมมติฐานได้ว่า ชายที่มีสถานภาพเป็นนายจ้างหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว น่าจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีสถานภาพเป็นลูกจ้าง ทั้งนี้ เนื่องจากชายที่มีสถานภาพที่เป็นลูกจ้างนั้น จะมีต้องทำงานอย่างอยู่นอกบ้าน และมีกำหนดเวลาในการทำงานที่ตายตัว ดังนั้น เวลาในการที่จะแบ่งปันให้บุตรจึงน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พีค (Peek, 1975: 17-25) พบว่า ชายที่สถานภาพอาชีพเป็นนายจ้างหรือผู้ที่ประกอบธุรกิจต่าง ๆ สามารถจัดสรรเวลาได้ตามต้องการ จึงสามารถปลีกเวลาเพื่อการดูแลบุตรมากกว่ากลุ่มชายที่สถานภาพอาชีพเป็นลูกจ้างต่าง ๆ เช่น ลูกจ้างเอกชน รัฐบาล เป็นต้น

ข้อมูลในตารางที่ 8 เป็นการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร ปรากฏว่า ร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางจะสูงที่สุด คือ ร้อยละ 54.9 รองลงมา ได้แก่ ในกลุ่มระดับต่ำ และสูง ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ 22.1 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรทางด้านสถานภาพการทำงานแล้ว พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมีความแตกต่างกันไปตามสถานภาพการทำงานของชาย โดยความแตกต่างนั้น ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีร้อยละของชายที่มีสถานภาพนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่มีสถานภาพลูกจ้าง ต่าง ๆ คือ (ร้อยละ 27.3 และ 20.3 ตามลำดับ) ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่า ร้อยละของชายที่มีสถานภาพนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่มีสถานภาพเป็นลูกจ้างต่าง ๆ เล็กน้อย คิดเป็น ร้อยละ 55.5 และ ร้อยละ 54.5 ตามลำดับ และ การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายในระดับสูงนั้น จะมีสัดส่วนของชายที่มีสถานภาพนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว น้อยกว่าชายที่มีสถานภาพเป็นลูกจ้างต่าง ๆ (ร้อยละ 17.2 และ 25.3) จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานตั้งข้างต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ชายที่มีสถานภาพอาชีพลูกจ้างต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร มากกว่าชายที่มีสถานภาพนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว ซึ่งทั้งนี้ น่าจะสอดคล้องกับข้อค้นพบทางด้านตัวแปรอาชีพ กล่าวคือ ชายที่มีสถานภาพลูกจ้างต่าง ๆ นั้น จะต้องมีเวลาการทำงานตายตัว และจำเป็นต้องประกอบอาชีพนอกร้าน ดังนั้น เวลาที่จะได้อยู่กับบุตรนั้นจะมีน้อยกว่าชายที่มีสถานภาพเป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว ส่งผลให้ชายที่มีสถานภาพเป็นลูกจ้าง จะแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูมากยามเมื่ออยู่กับบุตร ซึ่งตรงกันข้ามกับชายที่มีสถานภาพเป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงาน

ให้กับครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่กับบ้านและเวลาการทำงานมักจะไม่ค่อยตายตัว ดังนั้น เวลาที่อยู่กับบุตรนั้น มักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรสักเท่าไร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเวลาการทำงานไม่ค่อยเป็นเวลา ซึ่งน่าจะไปเบียดบังเวลาในการเลี้ยงดูบุตร และเหตุผลอีกประการ (เช่นเดียวกับตัวแปรทางอาชีพ) คือ ชายที่มีสถานภาพเป็นนายจ้าง และผู้ทำงานให้กับครอบครัวนั้น จะไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการแสดงบทบาทเลี้ยงดูบุตรสักเท่าไร อาจเพราะเห็นว่าตนเองอยู่กับบ้านตลอดเวลาซึ่งก็สามารถให้ความอบอุ่นกับบุตรได้เช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษารังนี้ก็จะคัดค้านต่อข้อค้นพบที่ได้ในอดีต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรตัวที่ 3 เข้ามาร่วมพิจารณาเพื่อยืนยันถึงความสัมพันธ์เมื่อนำตัวแปรตัวที่ 3 คือ อาชีพของภรรยา มาพิจารณาด้วยแล้ว ทิศทางของความสัมพันธ์ยังคงเดิมอยู่อีกหรือไม่

ตารางที่ 8 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงาน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	สถานภาพการทำงาน		
	นายจ้าง และผู้ที่ ทำงานให้ครอบครัว	ลูกจ้าง ต่าง ๆ	รวม
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	27.3	20.3	23.0
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	55.5	54.5	54.9
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	17.2	25.3	22.1
รวม	100 (256)	100 (400)	100 (656)
	$\chi^2 = 8.03$	P-value < 0.05	

เมื่อนำตัวแปรที่ 3 คือ อาชีพของภรรยา เข้ามาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว พบว่า (ในตารางที่ 9) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรกับสถานภาพการทำงาน ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว เป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ในกลุ่ม

ของชายที่ภรรยาทำงานนอกบ้านนั้น กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางยังคงเป็นกลุ่มที่มีร้อยละสูงที่สุด คือร้อยละ 53.1 แต่ในการมีส่วนร่วมระดับสูงนั้น ร้อยละจะสูงขึ้นจากเดิม (ในระดับ 2 ตัวแปร ตารางที่ 8) คือ ร้อยละ 25.1 และในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ ร้อยละจะลดลง คือ ร้อยละ 21.7 ซึ่งผลดังกล่าวจะต่างกับกลุ่มชายที่ภรรยาทำงานที่บ้าน และในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 8) ซึ่งพบว่ารองจากกลุ่มปานกลางจะเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ และตามด้วยการมีส่วนร่วมในระดับสูง ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามสถานภาพการทำงาน ก็พบแบบแผนเดียวกัน ซึ่งน่าจะแสดงว่า ชายมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้นเมื่อชายมีภรรยาทำงานนอกบ้าน โดยเมื่อพิจารณาในกลุ่มย่อย พบว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับสูง จะมีร้อยละเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ โดยที่ การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีร้อยละของชายที่เป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ (คิดเป็นร้อยละ 28.6 และ 18.4 ตามลำดับ) ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่ามีความแตกต่างจากระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 8) กล่าวคือ ชายที่เป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว จะมีร้อยละน้อยกว่าชายที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ เล็กน้อย (ร้อยละ 51.6 และ 53.9 ตามลำดับ) และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า ร้อยละของชายที่เป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว จะมีมากกว่าชายที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ คือร้อยละ 19.8 และ 27.7 ตามลำดับ

และในกลุ่มของชายที่ภรรยาทำงานที่บ้าน พบว่า จะแตกต่างกับกลุ่มชายที่ภรรยาทำงานนอกบ้าน กล่าวคือ กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จะมีร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 58.8 รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมระดับต่ำ และสูง ดังกล่าวมาแล้ว (ร้อยละ 24.5 และ 16.7 ตามลำดับ) โดยที่ การเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีร้อยละของชายที่เป็นนายจ้างหรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ (ร้อยละ 26.4 และ 22.8 ตามลำดับ) ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่าชายที่เป็นนายจ้างหรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว จะมีร้อยละมากกว่าชายที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ คือ ร้อยละ 60.3 และ 57.4 ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับสูง พบว่า ร้อยละของชายที่เป็นนายจ้างหรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว น้อยกว่าชายที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ (ร้อยละ 13.2 และ 19.9 ตามลำดับ)

จากการวิเคราะห์ทั้งในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 8 และ 9) พบว่า สถานภาพการทำงานของผู้ชายมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐาน และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งพอสรุปได้คือ ชายที่มีสถานภาพลูกจ้างต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีสถานภาพนายจ้าง หรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว

ตารางที่ 9 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงาน และอาชีพของภรรยา

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และอาชีพของภรรยา	สถานภาพการทำงาน		
	นายจ้าง และผู้ที่ ทำงานให้ครอบครัว	ลูกจ้าง ต่าง ๆ	รวม
ภรรยาที่ประกอบอาชีพนอกบ้าน			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	28.6	18.4	21.7
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	51.6	53.9	53.1
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	19.8	27.7	25.1
รวม	100 (126)	100 (256)	100 (382)
	$X^2 = 6.23$	$P\text{-value} < 0.05$	
ภรรยาที่ประกอบอาชีพที่บ้าน *			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	26.4	22.8	24.5
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	60.3	57.4	58.8
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	13.2	19.9	16.7
รวม	100 (121)	100 (136)	100 (257)
	$X^2 = 2.13$	$P\text{-value} < 0.05$	

* หมายถึง รวมทั้งผู้ที่ทำงานบ้านด้วย

1.4 สถานการณ์การทำงานของภรรยา สถานภาพการทำงานของภรรยา นับว่าเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายด้วย ทั้งนี้จากข้อค้นพบที่ผ่านมา พบว่า ชายที่มีภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ คือ ลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างรัฐบาล และลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ชายที่มีภรรยาเป็นนายจ้าง หรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว โดยเหตุผลประการที่สำคัญที่สุด คือ การลดบทบาทการเลี้ยงดูบุตรของชายเมื่อภรรยาเข้ามาแสดงบทบาทดังกล่าวนี้ เนื่องจากข้อค้นพบเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรของสตรีมักจะพบว่า สตรีที่มีสถานภาพเป็นนายจ้าง หรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มักจะเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองมากกว่า สตรีที่มีสถานภาพเป็นลูกจ้างประเภทต่าง ๆ (Connelly et al., 1991: 11; Vipap Prachuabmoh, 1991: 132; Presser, 1987) ซึ่งจากข้อค้นพบกล่าวโดยสรุปได้ว่า ชายที่มีภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ชายที่มีภรรยาเป็นนายจ้าง หรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ในตารางที่ 10 พบว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรอยู่ในกลุ่มปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.3) โดยที่ในกลุ่มต่ำ และสูงนั้น จะมีร้อยละเท่ากัน (คือ ร้อยละ 22.4) และเมื่อนำสถานการณ์การทำงานของภรรยามาร่วมพิจารณา พบว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ จะมีร้อยละของชายที่ภรรยาเป็นนายจ้าง หรือทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่ภรรยาเป็นลูกจ้างประเภทต่าง ๆ คือร้อยละ 24.1 และ 20.9 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับปานกลาง พบว่า มีร้อยละของชายที่ภรรยาเป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่ภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ (คิดเป็นร้อยละ 58.6 และ 52.3 ตามลำดับ) และการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง ร้อยละของชายที่ภรรยาเป็นนายจ้างหรือทำงานให้กับครอบครัว มีน้อยกว่าชายที่ภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ (เปรียบเทียบกับร้อยละ 17.3 และ 26.8 ตามลำดับ) ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวนี้มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 10 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของภรรยา

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	สถานภาพการทำงานของภรรยา		
	นายจ้าง และผู้ที่ ทำงานให้ครอบครัว	ลูกจ้าง ต่าง ๆ	รวม
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	24.1	20.9	22.4
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	58.6	52.3	55.3
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	17.3	26.8	22.4
รวม	100 (266)	100 (302)	100 (568)
	$X^2 = 7.41$	P-value < 0.05	

เมื่อได้นำตัวแปรตัวที่ 3 คือ การช่วยงานบ้านของชายเข้ามาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว (ตารางที่ 11) พบว่า ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละของชายมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จะมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ระดับต่ำ และสูงตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 56.7, 30.3 และ 13.0 ตามลำดับ) ทั้งนี้จะเป็นอิทธิพลของตัวแปรตัวที่ 3 คือ ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยหรือช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อยนั้น จะทำให้ร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำจะเพิ่มมากขึ้น และเมื่อพิจารณาถึงกลุ่มตัวแปรย่อย ก็พบว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และปานกลาง จะมีร้อยละของชายที่ภรรยาเป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว มากกว่าชายที่ภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ (คิดเป็นร้อยละ 30.6 และ 29.7, ร้อยละ 58.7 และ 54.5 ตามลำดับ) ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับสูง พบว่า กลุ่มชายที่ภรรยาเป็นนายจ้าง หรือผู้ทำงานให้กับครอบครัว จะมีร้อยละน้อยกว่า กลุ่มชายที่ภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ คือ ร้อยละ 10.7 และ 15.8 ตามลำดับ) และในกลุ่มชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเองนั้น พบว่า มีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ ร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในระดับสูงจะเพิ่มมากขึ้น (คิดเป็นร้อยละ

39.1) แม้ว่าในกลุ่มการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางยังคงมีร้อยละที่สูงที่สุด (ร้อยละ 52.5) แต่กลุ่มการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ จะเป็นกลุ่มที่มีร้อยละต่ำที่สุด คือร้อยละ 8.4 ซึ่งต่างกับกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง ที่พบว่ารองจากกลุ่มการเลี้ยงดูระดับปานกลางจะเป็นกลุ่มการเลี้ยงดูบุตรระดับต่ำ และสูงตามลำดับดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเมื่อแยกพิจารณาตามสถานภาพการทำงานของภรรยาที่เป็นนายจ้างหรือผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว กับสถานภาพการทำงานของภรรยาที่เป็นลูกจ้างต่าง ๆ ก็ยังคงพบแบบแผนเดิมซึ่งน่าจะแสดงว่า ชายจะมีการเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้น เมื่อชายมีส่วนช่วยงานบ้านมาก หรือเป็นผู้ทำงานบ้านด้วยตนเอง

ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ พบว่า ในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 10) จะสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในระดับ 3 ตัวแปร (ตารางที่ 11) ความสัมพันธ์ จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 95 แต่อย่างไรก็ตามแบบแผนทั้ง 2 ระดับ ก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน ดังนั้น จากผลการศึกษา พอจะสรุปได้ว่า ชายที่มีภรรยาเป็นลูกจ้างต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรสูงกว่าชายที่มีภรรยาเป็นนายจ้าง และผู้ที่ทำงานให้กับครอบครัว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามสถานภาพการทำงานของ ภรรยา และการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และการช่วยงานบ้าน	สถานภาพการทำงานของภรรยา		
	นางจ้าง และผู้ที่ ทำงานให้ครอบครัว	ลูกจ้าง ต่าง ๆ	รวม
<u>ไม่เคยช่วยเหลือหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง</u>			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	30.6	29.7	30.3
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	58.7	54.5	56.7
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	10.7	15.8	13.0
รวม	100 (196)	100 (167)	100 (363)
	$X^2 = 0.65$	P-value > 0.05	
<u>ช่วยเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง</u>			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	10.1	7.5	8.4
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	59.4	48.9	52.5
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	30.4	43.6	39.1
รวม	100 (69)	100 (113)	100 (202)
	$X^2 = 3.35$	P-value > 0.05	

1.5 รายได้ของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ในการกำหนดการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชาย ในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ในฐานะที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ชายจำเป็นต้องออกไปทำงานหนักเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นบทบาทในการเลี้ยงดูบุตร มักจะตกอยู่กับภรรยาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากข้อค้นพบต่าง ๆ พบว่า ชายที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำจำเป็นต้องทำงานหนักเพิ่มมากขึ้น บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรจึงลดลงไป ซึ่ง

ต่างจากชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้อง ก็มักจะให้ความสำคัญต่อการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าด้วย ดังนั้น กล่าวได้ว่า ชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้อง น่าจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีรายได้ในครัวเรือนต่ำกว่า

ตารางที่ 12 แสดงร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน ปรากฏผลว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง จะมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 55.4) รองลงมาได้แก่ ชายที่มีส่วนร่วมในระดับสูง และต่ำ คิดเป็นร้อยละ 24.7 และ 18.9 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงรายได้อีกร้อยเยื้อง พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมีความแตกต่างกันตามระดับรายได้ของครัวเรือน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจะพบว่าชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับรายได้ของครัวเรือน กล่าวคือ ร้อยละของชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องต่ำ จะมีมากกว่าชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องปานกลาง, รายได้อีกร้อยเยื้องค่อนข้างสูงและรายได้อีกร้อยเยื้องสูง (คือร้อยละ 20.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 19.6, 18.9 และ 15.0 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ ก็จะทำให้ชายซึ่งอยู่ในฐานะหัวหน้าครัวเรือน ต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากกว่าเดิม บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรจึงจำเป็นต้องลดลงให้ผู้อื่นดูแลแทน ส่วนการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่า ชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องต่ำจะมีร้อยละสูงสุด คือ ร้อยละ 58.0 รองลงมา ได้แก่ ชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องสูง, รายได้อีกร้อยเยื้องค่อนข้างสูง และรายได้อีกร้อยเยื้องปานกลาง (ร้อยละ 57.4, 55.4 และ 55.3 ตามลำดับ)

ส่วนการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้อีกร้อยเยื้อง กล่าวคือ ร้อยละของชายจะเพิ่มขึ้นตามระดับรายได้อีกร้อยเยื้องที่สูงขึ้น นั่นคือ ชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องสูงมีร้อยละสูงสุด รองลงมา ได้แก่ รายได้อีกร้อยเยื้องค่อนข้างสูง รายได้อีกร้อยเยื้องปานกลาง และรายได้อีกร้อยเยื้องต่ำ (เปรียบเทียบกับร้อยละ 27.6, 25.7, 25.1 และ 21.9 ตามลำดับ) ดังนั้น ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องสูง จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีรายได้อีกร้อยเยื้องต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยจะได้นำตัวแปรแบบของครอบครัวมาทดสอบเป็นตัวแปรที่ 3 เพื่อดูว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงเป็นไปในทิศทางเดิมหรือไม่

ตารางที่ 12 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	รายได้ของครัวเรือน				รวม
	ต่ำ (16,000 หรือต่ำกว่า)	ปานกลาง (16,001 -35,000)	ค่อนข้างสูง (35,001 -75,000)	สูง (75,001 ขึ้นไป)	
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	20.1	19.6	18.9	15.0	18.9
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	58.0	55.3	55.4	57.4	56.4
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	21.9	25.1	25.7	27.6	24.7
รวม	100 (170)	100 (179)	100 (166)	100 (68)	100 (583)
	$X^2 = 7.10$		P-value > 0.05		

แบบของครอบครัวเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อรายได้ของครัวเรือน ซึ่งจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชาย ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าอิทธิพลของรายได้ครัวเรือนต่อการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรเมื่อนำตัวแปรแบบของครอบครัวมาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว จะพบว่าความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปตามระดับ 2 ตัวแปร (ในตารางที่ 12) อีกหรือไม่ เมื่อนำตัวแปรแบบของครอบครัวเข้ามาร่วมพิจารณาแล้ว ผลปรากฏว่า (ตารางที่ 13) ผลการศึกษาพบเช่นเดียวกับในระดับ 2 ตัวแปร กล่าวคือ ผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มครอบครัวชายและครัวเรือนเดี่ยว จะพบว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง จะมีร้อยละที่มากที่สุด รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในระดับสูง และต่ำ ตามลำดับ โดยพบว่าชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับรายได้ของครัวเรือน และในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูงจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับรายได้ของครัวเรือนซึ่งแบบแผนยังคงเป็นไปในลักษณะเดียวกับระดับ 2 ตัวแปร

ข้อมูลจากการสำรวจครั้งนี้ พบว่า ทั้งในการวิเคราะห์ระดับ 2 ตัวแปร (ในตารางที่ 12) และ ในระดับ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 13) แม้ว่าความสัมพันธ์ จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 95 แต่แบบแผนที่แสดงให้เห็นค่อนข้างที่จะชัดเจน จึงอาจสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรจะมีความแตกต่างตามระดับรายได้ของครัวเรือน โดยชายที่มีรายได้ครัวเรือนสูง/ ส่อมจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีรายได้ครัวเรือนต่ำกว่า ซึ่งผลที่ได้ดังกล่าวนี้ แบบแผนความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อนำแบบของครอบครัวมาร่วมพิจารณาด้วย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรและรายได้ของครัวเรือน ส่วนใหญ่ยังคงปรากฏเช่นเดิม ทั้งในกลุ่มที่มีแบบครอบครัวแบบชายและแบบเดี่ยว ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงเป็นไปตามสมมติฐานและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน และ แบบของครอบครัว

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และแบบของครอบครัว	รายได้ของครัวเรือน				รวม
	ต่ำ (16,000 หรือต่ำกว่า)	ปานกลาง (16,001 -35,000)	ค่อนข้างสูง (35,001 -75,000)	สูง (75,001 ขึ้นไป)	
ครอบครัวแบบขยาย					
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	20.1	19.0	18.2	14.7	18.5
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	58.9	58.0	58.7	60.9	58.8
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	21.0	23.0	23.1	24.4	22.7
รวม	100 (97)	100 (108)	100 (106)	100 (46)	100 (357)
	$X^2 = 8.78$		P-value > 0.05		
ครอบครัวแบบเดี่ยว					
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	21.7	20.9	20.8	19.7	20.7
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	60.9	58.4	58.0	53.0	59.0
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	17.4	20.7	21.2	27.3	20.3
รวม	100 (69)	100 (68)	100 (58)	100 (22)	100 (217)
	$X^2 = 4.59$		P-value > 0.05		

2. ลักษณะทางสังคม

2.1 ระดับการศึกษา การศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลรู้จักใช้ความคิด การตัดสินใจ รู้จักใช้กระบวนการทางปัญญาอย่างมีเหตุผล ซึ่งรวมถึงความสำคัญในการให้เวลาเลี้ยงดูบุตรมากขึ้นด้วย ซึ่งจากผลงานต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบว่า ระดับการศึกษาจะเป็นตัว

ก่อให้เกิดพฤติกรรมการเล่นดนตรีที่แตกต่างกัน โดยชายที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมจะมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรี มากกว่าชายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ผลจากการศึกษาในตารางที่ 14 ปรากฏว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีอยู่ในกลุ่มปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.2) ส่วนชายที่มีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีต่ำ และสูงนั้น จะมีสัดส่วนรองลงมา คือ ร้อยละ 23.3 และ ร้อยละ 21.5 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงระดับการศึกษาของชายที่เป็นบิดา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีของชายที่เป็นบิดามีความแตกต่างไปตามระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ระดับการศึกษาของชาย จะมีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีของชายในระดับต่ำ กล่าวคือ ยิ่งชายมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ร้อยละของชายที่ส่วนร่วมในการเล่นดนตรีในระดับต่ำก็ยิ่งลดลง โดยที่ในกลุ่มที่ชายมีดนตรีในระดับต่ำ พบว่า ชายที่มีระดับการศึกษาต่ำ จะมีร้อยละสูงที่สุด คือ ร้อยละ 25.4 และร้อยละจะลดลงไปตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น คือ เหลือ ร้อยละ 22.8 ในกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาปานกลาง และ ร้อยละ 22.6 ในกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาสูง ส่วนในกลุ่มที่มีการเล่นดนตรีในระดับปานกลาง พบว่า ชายที่มีระดับการศึกษาปานกลาง จะมีร้อยละมากที่สุด และรองลงมา คือ ชายที่มีระดับการศึกษาต่ำ และ ระดับการศึกษาสูง ตามลำดับ (ร้อยละ 57.6, 56.5 และ 52.1 ตามลำดับ) และในกลุ่มการมีส่วนร่วมในระดับสูง พบว่า ระดับการศึกษาของชายจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีในระดับสูง นั่นคือ ยิ่งชายมีระดับการศึกษาสูงขึ้น ร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในการเล่นดนตรีในระดับสูงก็จะยิ่งสูงขึ้นด้วยเช่นกัน โดยที่กลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีร้อยละต่ำที่สุด (ร้อยละ 18.1) และร้อยละจะเพิ่มขึ้นไปตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น คือ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.6 ในกลุ่มชายระดับการศึกษาปานกลาง และร้อยละ 25.3 ในกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อทดสอบด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับต่ำกว่า 0.05

ตารางที่ 14 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	ระดับการศึกษา			รวม
	ต่ำ (มัธยมต้น หรือต่ำกว่า)	ปานกลาง (มัธยมปลาย, ปวช., ปวศ.)	สูง (ปริญญาตรี ขึ้นไป)	
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	25.4	22.8	22.6	23.3
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	56.5	57.6	52.1	55.2
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	18.1	19.6	25.3	21.5
รวม	100 (164)	100 (239)	100 (254)	100 (657)
	$X^2 = 2.95$		P-value < 0.05	

อย่างไรก็ดี การช่วยงานบ้านเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเลี้ยงดูบุตรเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ตัวแปรการช่วยงานบ้านนี้ เป็นเรื่องเดียวกับการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งมีแนวโน้มว่าถ้าชายช่วยงานบ้านก็ย่อมที่จะต้องช่วยเลี้ยงดูบุตรด้วยเช่นกัน จึงนำตัวแปรการช่วยงานบ้านของชายเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ข้อมูลในตารางที่ 15 ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กับระดับการศึกษา ยังคงลักษณะเช่นเดิม กล่าวคือ ทิศทางความสัมพันธ์ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าในกลุ่มของชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลย หรือช่วยบ้างเป็นบางครั้งนั้น กลุ่มชายที่มีการเลี้ยงดูบุตรปานกลางจะมีร้อยละที่มากที่สุด รองลงมาคือ การเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และสูง ตามลำดับ (ร้อยละ 55.7, 29.9 และ 14.4 ตามลำดับ) โดยที่ การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการศึกษา กล่าวคือ ยิ่งชายมีระดับการศึกษาสูงขึ้นเท่าไร ร้อยละของการมีส่วนร่วมในระดับต่ำก็ยิ่งลดลงเท่านั้น นั่นคือ ร้อยละของชายที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 31.2) รองลงมาได้แก่ ชายที่มีระดับการศึกษานานกลาง และ สูง

คือ ร้อยละ 30.0 และ 29.1 ตามลำดับ ส่วนในการเลืองคูบุตรในระดับปานกลาง พบว่า ชายที่มีระดับการศึกษาปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด คือ ร้อยละ 56.8 รองลงมาได้แก่ ระดับการศึกษาต่ำ และสูง ตามลำดับ (ร้อยละ 56.6 และ 54.0 ตามลำดับ) และการมีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรในระดับสูง พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการศึกษา กล่าวคือ ชายที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีร้อยละที่มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 16.9) และจะมีร้อยละที่ต่ำลงตามระดับการศึกษาที่ต่ำลงด้วยเช่นกัน คือ ร้อยละ 13.2 และ 12.2 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มที่ช่วยงานบ้าน เป็นประจำหรือเป็นผู้ที่ทำงานบ้านเอง พบว่า มีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตร กล่าวคือ แม้ว่ากลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรปานกลางยังคงเป็นกลุ่มที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 51.7 แต่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรสูงจะมีร้อยละรองลงมา คือ ร้อยละ 38.4 มากกว่าในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรต่ำ คิดเป็นร้อยละเพียง 9.9 ซึ่งผลที่ได้จะแตกต่างกับกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลยหรือช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อย รวมทั้งในระดับ 2 ตัวแปร (ในตารางที่ 14) ที่พบว่ารองจากกลุ่มปานกลางจะเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรในระดับต่ำ และตามด้วยการมีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรในระดับสูงตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามระดับการศึกษาทั้งในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ก็ยังคงพบว่าเป็นแบบแผนเดียวกัน ทั้งในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร คือ ในระดับต่ำจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการศึกษา และในระดับสูงจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการศึกษา ซึ่งแสดงว่า ชายจะมีแนวโน้มในการการเลืองคูบุตรสูงขึ้นเมื่อชายมีส่วนร่วมในการช่วยงานบ้านที่มากขึ้นด้วย

ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 14) และในระดับ 3 ตัวแปร (ตารางที่ 15) พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตร จะแตกต่างไปตามระดับการศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปดังสมมติฐานที่กล่าวไว้ข้างต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ร้อยละ 95 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของชายที่เป็นบิดา มีอิทธิพลในการกำหนดการมีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรของชายที่บิดาของนักเรียนอนุบาลในกรุงเทพมหานคร ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ชายที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีส่วนร่วมในการเลืองคูบุตรมากกว่าชายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

ตารางที่ 15 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามระดับการศึกษา และการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และการช่วยงานบ้าน	ระดับการศึกษา			รวม
	ต่ำ (มัธยมต้น หรือต่ำกว่า)	ปานกลาง (มัธยมปลาย, ปวช., ปวส.)	สูง (ปริญญาตรี ขึ้นไป)	
<u>ไม่เคยช่วยเลี้ยงและช่วยงานบ้านบ้างเป็นบางครั้ง</u>				
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	31.2	30.0	29.1	29.9
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	56.6	56.8	54.0	55.7
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	12.2	13.2	16.9	14.4
รวม	100 (113)	100 (149)	100 (160)	100 (422)
	$\chi^2 = 5.73$		P-value < 0.05	
<u>ช่วยเป็นประจำและเป็นผู้ทำงานบ้านเอง</u>				
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	14.0	9.6	6.8	9.9
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	52.0	51.5	52.5	51.7
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	34.0	38.9	40.7	38.4
รวม	100 (50)	100 (88)	100 (94)	100 (232)
	$\chi^2 = 2.10$		P-value < 0.05	

2.2 แบบของครอบครัว จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา ยืนยันได้ว่าแบบของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร โดยที่ชายที่มีครอบครัวเดี่ยวจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร มากกว่าชายที่มี ครอบครัวชาย ทั้งนี้ เนื่องจากชายที่มีครอบครัวชาย จะมี ปู่ ย่า ตา ยาย หรือ ญาติอื่น ๆ ช่วยในการดูแลบุตรแทน ดังนั้น

ชายที่เป็นบิดาก็มีต้องแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรมากที่สุดเท่าไร ในทางตรงกันข้าม ชายที่มีครอบครัวเดี่ยว ไม่มีญาติที่เป็นผู้ช่วยในการดูแลบุตรแทนตนเองและภรรยา ดังนั้น ชายก็ต้องแสดงบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองให้มากที่สุด

จากตารางที่ 16 ปรากฏว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรอยู่กลุ่มระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.1) ส่วนชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำจะมีร้อยละมากกว่าชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูงเล็กน้อย (คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ 22.4 ตามลำดับ) และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กับแบบของครอบครัว พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จะมีความแตกต่างไปตาม แบบของครอบครัว ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำจะมี ร้อยละของชายที่มีครอบครัวชกษามากกว่าชายที่มีครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 24.3 และ 20.3 ตามลำดับ) ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลางและระดับสูง พบว่า ชายที่มีครอบครัวชกษจะมีร้อยละมากกว่าชายที่มีครอบครัวเดี่ยว เปรียบเทียบร้อยละ 54.6 และ 55.9 ตามลำดับ และ ร้อยละ 21.1 และ 23.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามแบบของครอบครัว

การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร	แบบของครอบครัว		
	แบบชกษ	แบบเดี่ยว	รวม
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	24.3	20.3	22.5
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	54.6	55.9	55.1
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	21.1	23.8	22.4
รวม	100 (416)	100 (245)	100 (661)
	$X^2 = 0.15$	$P\text{-value} > 0.05$	

หลังจากนำตัวแปรการช่วยงานบ้านเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย เพื่อดูอิทธิพลร่วมที่อาจจะมีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรกับแบบของครอบครัว ในตารางที่ 17 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างแบบของครอบครัวกับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร โดยมีการช่วยงานบ้านเป็นตัวแปรควบคุม ปรากฏว่า ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง พบว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรปานกลางยังคงมีร้อยละที่มากที่สุด (ร้อยละ 56.5) รองลงมาก็ยังคงเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ (แต่จำนวนร้อยละจะเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก) และสูง (คิดเป็นร้อยละ 30.2 และ 13.3 ตามลำดับ) ส่วนทางด้านแบบแผนของความสัมพันธ์ จะมีความแตกต่างจากการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร กล่าวคือ ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะกลับทางกัน คือ ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ พบว่า ชายที่มีครอบครัวเดี่ยวจะมีร้อยละ มากกว่าชายที่มีครอบครัวขยาย (ร้อยละ 31.2 และ 29.7 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง จะมีร้อยละของชายที่มีครอบครัวเดี่ยว มากกว่าชายที่มีครอบครัวขยาย (คิดเป็นร้อยละ 59.1 และ 55.1 ตามลำดับ) และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า ชายที่มีครอบครัวขยายจะมีร้อยละ มากกว่าชายที่มีครอบครัวเดี่ยว คือ ร้อยละ 15.2 และ 9.7 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ปรากฏว่าจะมีทิศทางส่วนกันกับในระดับ 2 ตัวแปร (ในตารางที่ 16) ทั้งนี้ น่าจะเนื่องจากในกลุ่มที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้งนั้น เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะช่วยเลี้ยงดูบุตรต่ำมาก ดังนั้น เมื่อนำมาร่วมพิจารณากับ แบบของครอบครัว และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรนั้น ทำให้แบบแผนในกลุ่มดังกล่าวมีทิศทางเป็นอย่างไรที่ไม่ควรจะเป็น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มชายถ้าไม่เคยช่วยงานบ้านหรือช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อยแล้ว จะทำให้ความสัมพันธ์เกิดการกลับทางกับการวิเคราะห์ในระดับ 2 ตัวแปร

ส่วนในกลุ่มชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง พบว่า มีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ แม้ว่าในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางยังคงมีร้อยละที่มากที่สุด แต่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูงจะมีร้อยละที่เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก (คือร้อยละ 39.7) ในขณะที่ร้อยละที่ต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 9.6 จะเป็นของการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ ซึ่งทั้งนี้ น่าจะเกี่ยวกับเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว คือ ชายที่มีส่วนร่วมในการช่วยงานบ้านมากขึ้น ก็ย่อมมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากขึ้นด้วยเช่นกัน ส่วนแบบแผนก็ยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกับในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 16) คือ ใน

กลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรต่ำ จะมีร้อยละของชายที่มีครอบครัวขยาย มากกว่าชายที่มีครอบครัวเดี่ยว (คิดเป็นร้อยละ 11.7 และ 6.8 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรปานกลาง และสูง พบว่า ชายที่มีครอบครัวเดี่ยวจะมีร้อยละสูงกว่าชายที่มีครอบครัวขยาย โดยผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ดีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ตารางที่ 16 และ 17) พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ดีไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น การวิเคราะห์ระดับ 3 ตัวแปร ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะกลับทางกับลักษณะความสัมพันธ์แบบเดิม กล่าวคือ กลุ่มชายที่มีครอบครัวขยายจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีครอบครัวเดี่ยว ดังนั้น กลุ่มชายไม่ช่วยงานบ้านหรือช่วยบ้างเล็กน้อยนั้น ซึ่งเมื่อศึกษาผ่านปัจจัยทางแบบของครอบครัวแล้ว ก็มักที่จะไม่แสดงอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูบุตรในทิศทางที่ถูกต้องสักเท่าไร แต่อย่างไรก็ดีสามารถสรุปได้ว่า ชายที่มีครอบครัวเดี่ยวจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรสูงกว่า ชายที่มีครอบครัวขยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามแบบของครอบครัว และการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และการช่วยงานบ้าน	แบบของครอบครัว		
	แบบชาย	แบบเดี่ยว	รวม
<u>ไม่เคยช่วยเหลือหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง</u>			
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	29.7	31.2	30.2
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	55.1	59.1	56.5
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	15.2	9.7	13.3
รวม	100 (276)	100 (154)	100 (430)
	$X^2 = 2.59$	$P\text{-value} > 0.05$	
<u>ช่วยเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง</u>			
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	11.7	6.8	9.6
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	50.2	51.0	52.0
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	38.1	42.2	39.7
รวม	100 (139)	100 (90)	100 (229)
	$X^2 = 0.39$	$P\text{-value} > 0.05$	

2.3 การช่วยงานบ้าน การช่วยงานบ้านของชาย จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ เรื่องดังกล่าวมักจะควบคู่กันไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าชายที่มีส่วนในการช่วยงานบ้านภรรยา ก็มักจะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้นด้วย (เดือนเพ็ญ วอนเพ็ชร, 2536: 26) ซึ่งจากเอกสารต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบว่า ชายที่มีการช่วยงานบ้านมากเท่าไร ก็จะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองมากขึ้นเท่านั้น

ผลการศึกษาดังกล่าวที่ 18 ปรากฏว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรอยู่ในกลุ่มปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.9) ส่วนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำจะมีร้อยละมากกว่ากลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับสูงเล็กน้อย (คิดเป็นร้อยละ 22.9 และ 22.2 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในระดับ 2 ตัวแปร ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรกับการช่วยงานบ้าน พบว่า มีความแตกต่างในค่าร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในแต่ละประเภทค่อนข้างชัดเจน โดยพบว่า การเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำและระดับสูง จะมีร้อยละของชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลย และช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อย มากกว่า ชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำ และเป็นผู้ทำงานบ้านเอง เปรียบเทียบร้อยละ 30.2 และ 9.4 ตามลำดับ และ ร้อยละ 56.7 และ 51.7 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า ชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลย และช่วยงานบ้านบ้างเล็กน้อย จะมีร้อยละน้อยกว่าชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง (ร้อยละ 13.1 และ 38.9 ตามลำดับ) ซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าว พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร	การช่วยงานบ้าน		รวม
	ไม่เคยช่วยเลย หรือ ช่วยบ้างเล็กน้อย	ช่วยเป็นประจำ หรือ เป็นผู้ทำเอง	
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	30.2	9.4	22.9
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	56.7	51.7	54.9
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	13.1	38.9	22.2
รวม	100 (434)	100 (234)	100 (668)
	$X^2 = 74.87$	P-value < 0.05	

นอกจากนี้จำนวนบุตร น่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรม การทำงานบ้านด้วย ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการเลี้ยงดูบุตร กับการทำงานบ้าน มักจะเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดกันมาก ซึ่งกล่าวได้ว่า จำนวนบุตรจึงน่าจะมีส่วนกำหนดพฤติกรรมที่มีส่วนในการเลี้ยงดูบุตรด้วย ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงได้นำตัวแปรจำนวนบุตรมาเป็นตัวแปรคุม ดังในตารางที่ 19 ปรากฏว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กับการทำงานบ้าน ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ร้อยละ 95 โดยพบว่า ในกลุ่มชายที่มีบุตร 1 คน และ 2 คน จะมีร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางมากที่สุด โดยที่รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในระดับสูง และการมีส่วนร่วมในระดับต่ำ จะมีค่าร้อยละที่ต่ำที่สุด ตามลำดับ ซึ่งจะแตกต่างกับกลุ่มชายที่มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จะพบว่า ร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีมากกว่าร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรสูง คือ ร้อยละ 26.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 16.2 ตามลำดับ ทั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่า ชายจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรลดลงตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น โดยที่แบบแผนของความสัมพันธก็ยังคงเป็นไปในทางเดิมในทุกกลุ่มจำนวนบุตร กล่าวคือ ในกลุ่มชายที่มีการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และปานกลาง จะมีร้อยละของชายที่ไม่เคยทำงานบ้านเลข หรือทำงานบ้านบ้างเล็กน้อย มากกว่าชายที่ทำงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง และในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง จะมีร้อยละของชายที่ไม่เคยทำงานบ้านเลข หรือทำงานบ้านบ้างเล็กน้อยน้อยกว่า ชายที่ทำงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าทั้งในการวิเคราะห์ระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 18 และ 19) จะมีความสัมพันธ์เป็นไปดังสมมติฐานที่กล่าวไว้ข้างต้น โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกระดับ ซึ่งสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดามีความผันแปรไปตามการมีส่วนร่วมในการทำงานบ้านของชาย ซึ่งผลที่ได้คือ ชายที่ทำงานบ้านมากเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร มากกว่าชายที่ไม่เคยทำงานบ้านเลขหรือช่วยบ้างเล็กน้อย

ตารางที่ 19 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามการช่วยงานบ้าน และ จำนวนบุตร

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และจำนวนบุตร	การช่วยงานบ้าน		รวม
	ไม่เคยช่วยเหลือ หรือ ช่วยบ้างเล็กน้อย	ช่วยเป็นประจำ หรือ เป็นผู้ทำเอง	
<u>จำนวนบุตร 1 คน</u>			
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	27.5	11.6	21.7
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	57.5	49.3	54.5
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	15.0	39.1	23.8
รวม	100 (120)	100 (69)	100 (189)
	$X^2 = 16.37$	P-value < 0.05	
<u>จำนวนบุตร 2 คน</u>			
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	30.6	7.4	22.4
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	55.0	52.9	54.2
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	14.4	39.7	23.3
รวม	100 (222)	100 (121)	100 (343)
	$X^2 = 40.24$	P-value < 0.05	
<u>จำนวนบุตร 3 คนขึ้นไป</u>			
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	33.3	12.5	26.9
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	58.9	52.5	56.9
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	7.8	35.0	16.2
รวม	100 (90)	100 (40)	100 (130)
	$X^2 = 17.37$	P-value < 0.05	

3. ลักษณะทางประชากร

3.1 จำนวนบุตร จากผลการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ชายที่มีบุตรน้อย จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ชายที่มีบุตรมาก ทั้งนี้เนื่องจาก จำนวนบุตรมากย่อมเป็นอุปสรรคในการเลี้ยงดูบุตร / ดังนั้น จากผลการศึกษาในตารางที่ 20 พบว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 5.0) รองลงมาได้แก่ ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับต่ำ และสูง คือ ร้อยละ 23.1 และ 21.9 ตามลำดับ โดยที่การเลี้ยงดูบุตรของชายในระดับต่ำ และระดับปานกลาง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนบุตร นั่นคือ ยิ่งชายมีบุตรมากขึ้น การเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และปานกลางก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นด้วย กล่าวคือ ชายที่มีจำนวนบุตร 3 คนขึ้นไป จะมีร้อยละของการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ชายที่มีจำนวนบุตร 2 คน และต่ำสุดในกลุ่มชายที่มีบุตรจำนวน 1 คน เปรียบเทียบร้อยละ 26.9, 22.6 และ 21.5 ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรต่ำ ตามลำดับ และ ร้อยละ 56.9, 54.2 และ 53.0 ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรปานกลาง ตามลำดับ ส่วนการเลี้ยงดูบุตรของชายในระดับสูงนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับจำนวนบุตร กล่าวคือ ชายที่มีบุตร 1 คน จะมีร้อยละในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูงมากที่สุด และร้อยละจะลดลงตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น โดยที่ชายที่มีบุตร 3 คนขึ้นไป จะมีร้อยละในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูงต่ำที่สุด (ร้อยละ 25.5, 23.2 และ 16.2 ตามลำดับ) ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามจำนวนบุตร

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	จำนวนบุตร			รวม
	1 คน	2 คน	3 คนขึ้นไป	
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	21.5	22.6	26.9	23.1
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	53.0	54.2	56.9	55.0
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	25.5	23.2	16.2	21.9
รวม	100 (191)	100 (345)	100 (130)	100 (666)
	$X^2 = 3.66$		P-value < 0.05	

นอกจากนี้ ระดับการศึกษาน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะกำหนดจำนวนบุตรของชายได้ เพราะระดับการศึกษาน่าจะมีส่วนในการตัดสินใจจำนวนบุตรของชายได้ ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้จึงได้นำตัวแปรระดับการศึกษามาเป็นตัวแปรคุม ดังในตารางที่ 21 ปรากฏว่า แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรยังคงเป็นไปตามเดิม ในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 20) และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ร้อยละ 95 โดยพบว่า ในกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาต่ำและปานกลางนั้น จะมีร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ และสูง ตามลำดับ โดยที่กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับต่ำ และปานกลาง ในทุกระดับการศึกษา จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนบุตร ส่วนกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับสูงในทุกระดับการศึกษา จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนบุตร และเมื่อพิจารณากลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาสูง พบว่า มีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ แม้ว่า กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรปานกลางยังคงมีร้อยละสูงที่สุด (ร้อยละ 52.0) แต่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับสูงจะมีร้อยละรองลงมา คือ ร้อยละ 25.0 มากกว่าในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรต่ำ คิดเป็นร้อยละ 23.0 ซึ่งต่างจากกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาต่ำ และปานกลาง ที่พบว่ารองจากกลุ่มปานกลางจะเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมในการ

เสียงดูบุตรต่ำ และตามด้วยการมีส่วนร่วมในระดับสูงดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามทุกกลุ่มจำนวนบุตร ทั้งในกลุ่มชายที่มีบุตร 1 คน, 2 คน และ 3 คนขึ้นไป ก็พบแบบแผนในลักษณะแบบเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า ชายจะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้นเมื่อชายมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นด้วยเช่นกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 20 และ 21) พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรจะผันแปรไปตามจำนวนบุตรของชายที่เป็นบิดา โดยที่ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่กล่าวมาข้างต้น รวมทั้งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ในทุกระดับตัวแปร) ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ชายที่มีจำนวนบุตรน้อย จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ชายที่มีจำนวนบุตรมากกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามจำนวนบุตร และ ระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และ ระดับการศึกษา	จำนวนบุตร			รวม
	1 คน	2 คน	3 คนขึ้นไป	
<u>ระดับการศึกษาต่ำ</u>				
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	23.0	26.9	31.4	26.9
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	47.7	49.8	51.4	49.4
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	29.3	23.3	17.1	23.7
รวม	100 (52)	100 (73)	100 (35)	100 (160)
	$X^2 = 1.73$		P-value < 0.05	
<u>ระดับการศึกษานานกลาง</u>				
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	20.0	23.0	24.6	22.6
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	55.3	56.6	59.6	56.9
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	24.7	20.5	15.8	20.5
รวม	100 (60)	100 (122)	100 (57)	100 (239)
	$X^2 = 0.95$		P-value < 0.05	
<u>ระดับการศึกษาสูง</u>				
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	21.1	23.2	26.5	23.0
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	50.0	51.4	58.8	52.0
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	28.9	25.4	14.7	25.0
รวม	100 (76)	100 (142)	100 (34)	100 (252)
	$X^2 = 2.60$		P-value < 0.05	

3.2 อายุ อายุเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงควมมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเมื่อโงงปัจจัยด้านอายุนี้ เข้ามาศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ก็น่าจะกล่าวได้ว่าอายุเป็นตัวแปรที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันไป คือ ชายที่มีอายุมาก ก็น่าที่จะมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ดีกว่า ซึ่งรวมถึงการเลี้ยงดูบุตรก็น่าที่มิเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่า ชายที่มีอายุต่ำกว่า ซึ่งจากข้อค้นพบต่าง ๆ พบว่า ชายที่มีอายุมาก จะมีบทบาทการเลี้ยงดูบุตรมากกว่า ชายที่มีอายุน้อยกว่า

จากตารางที่ 22 ปรากฏว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.8) ส่วนการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีร้อยละมากกว่าในกลุ่มระดับสูงเล็กน้อย (เปรียบเทียบร้อยละ 22.7 และ 21.5 ตามลำดับ) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง อายุของชายที่เป็นบิดา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรจะมีความผันแปรไปตามอายุของชายที่เป็นบิดา โดยผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้างต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ในการเลี้ยงดูบุตรระดับต่ำ และปานกลาง จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอายุของชายที่เป็นบิดา กล่าวคือ ชายที่มีอายุ 34 ปี หรือต่ำกว่า จะมีร้อยละสูงที่สุด รองลงมาคือชายที่มีอายุระหว่าง 35 ถึง 39 ปี และต่ำที่สุด ได้แก่ ชายที่มีอายุ 40 ปี หรือสูงกว่า (คิดเป็นร้อยละ 23.8, 22.6 และ 21.6 ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรต่ำ ตามลำดับ และ ร้อยละ 57.1, 55.4 และ 54.4 ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรปานกลาง) ส่วน ในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอายุ โดยพบว่า กลุ่มชายที่มีอายุ 40 ปีหรือสูงกว่า จะมีร้อยละสูงที่สุด และจะมีร้อยละลดลงตามอายุที่ลดลง ซึ่งพบว่า กลุ่มชายที่มีอายุระหว่าง 35 ถึง 39 ปี จะมีร้อยละรองลงมา และกลุ่มชายที่มีอายุ 34 ปี หรือต่ำกว่า จะมีร้อยละต่ำที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 24.0, 22.0 และ 19.1 ตามลำดับ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	อายุ			รวม
	34 ปี หรือ ต่ำกว่า	35 - 39 ปี	40 ปี หรือ สูงกว่า	
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	23.8	22.6	21.6	22.7
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	57.1	55.4	54.4	55.8
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	19.1	22.0	24.0	21.5
รวม	100 (222)	100 (243)	100 (191)	100 (656)
	$X^2 = 1.65$		P-value < 0.05	

เมื่อนำตัวแปรที่ 3 คือ ตัวแปรทางการช่วยงานบ้านเข้ามาร่วมพิจารณาด้วยแล้ว (ตารางที่ 23) ปรากฏว่า ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้าน หรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง จะมีทิศทางของแบบแผนความสัมพันธ์กลับทางจากในลักษณะเดิม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางยังคงมีร้อยละที่มากที่สุด คือ ร้อยละ 57.5 และ รองลงมาได้แก่ กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรต่ำ และสูง คิดเป็นร้อยละ 29.6 และ 12.9 ตามลำดับ โดยในกลุ่มชายที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอายุ ซึ่งมีลักษณะแบบแผนกลับทางกับในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 22) กล่าวคือ ร้อยละของชายอายุ 40 ปีหรือสูงกว่า สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มชายอายุระหว่าง 35 ถึง 39 ปี และต่ำที่สุดในกลุ่มชายที่มีอายุ 34 ปี หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 36.6, 28.4 และ 25.8 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มชายที่มีการเลี้ยงดูบุตรปานกลาง พบว่า ในกลุ่มชายอายุ 35 - 39 ปี จะมีร้อยละมากกว่ากลุ่มชายที่มีอายุ 34 ปี หรือต่ำกว่าเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 61.3 และ 59.1 ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับสูง พบว่าร้อยละของชายที่อายุ 34 ปี หรือต่ำกว่า จะมีมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อายุ 40 ปี หรือสูงกว่า และ อายุ 35 - 39 ปี (คิดเป็นร้อยละ

15.1, 13.4 และ 10.3 ตามลำดับ) ซึ่งผลที่ได้ น่าจะเป็นอิทธิพลของตัวแปรการช่วยงานบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลย หรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง จะมีแนวโน้มที่จะไม่ช่วยดูแลบุตรเลย จึงทำให้ลักษณะแบบแผนความสัมพันธ์ในกลุ่มนี้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม

ส่วนในกลุ่มชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเองนั้น พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กับอายุของชายที่เป็นบิดานั้น ยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม กล่าวคือ ทิศทางความสัมพันธ์ของแบบแผนยังคงลักษณะเดิม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า กลุ่มชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเองนั้น จะมีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ แม้ว่าในกลุ่มชายที่มีการเลี้ยงดูบุตรปานกลางยังคงมีร้อยละที่มากที่สุด คือ 46.9 แต่ในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับสูง จะมีร้อยละรองลงมา โดยที่กลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ จะมีร้อยละที่ต่ำที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 45.1 และ 8.2 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามกลุ่มอายุของชายที่เป็นบิดา ก็พบว่าแบบแผน หรือทิศทางความสัมพันธ์ก็ยังคงเดิม (ระดับ 2 ตัวแปร ในตารางที่ 22)

ดังนั้น ผลของการศึกษาทั้งในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ตารางที่ 22 และ ตารางที่ 23) พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลย หรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง ที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งก็น่าจะเนื่องจากในกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลย ก็จะมีแนวโน้มในการที่จะไม่เลี้ยงดูบุตรด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผลที่ได้จากการนำตัวแปรการช่วยงานบ้านมาร่วมวิเคราะห์ ดังกล่าวมาแล้ว ก็ น่าจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการช่วยงานบ้าน กับการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ดี ในการศึกษาครั้งนี้พอจะสรุปได้ว่า ชายที่มีอายุมาก จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรสูงกว่า ชายที่มีอายุน้อยกว่า

ตารางที่ 23 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามอายุ และการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และการช่วยงานบ้าน	อายุ			รวม
	34 ปี หรือ ต่ำกว่า	35 - 39 ปี	40 ปี หรือ สูงกว่า	
<u>ไม่เคยช่วยเหลือและช่วยบ้างเป็นบางครั้ง</u>				
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	25.8	28.4	36.6	29.6
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	59.1	61.3	50.0	57.5
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	15.1	10.3	13.4	12.9
รวม	100 (159)	100 (155)	100 (112)	100 (426)
	$X^2 = 5.68$		P-value < 0.05	
<u>ช่วยเหลือเป็นประจำและเป็นผู้ทำงานบ้านเอง</u>				
- การมีส่วนร่วมระดับต่ำ	11.1	7.0	6.5	8.0
- การมีส่วนร่วมระดับปานกลาง	55.6	46.5	40.4	46.9
- การมีส่วนร่วมระดับสูง	33.3	46.5	53.1	45.1
รวม	100 (63)	100 (86)	100 (77)	100 (226)
	$X^2 = 4.36$		P-value < 0.05	

3.3 ระยะเวลาสมรส ระยะเวลาสมรสนับว่าเป็นตัวแปรสำคัญอีกประการหนึ่ง
 ในหลาย ๆ ปัจจัยที่ได้กำหนดพื้นฐานในเรื่องความแตกต่างของการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งจากเอกสาร
 และงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา พบว่า ชายที่มีระยะเวลาสมรสมาก น่าจะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร
 สูงกว่า ชายที่มีระยะเวลาการสมรสน้อยกว่า ทั้งนี้ เนื่องจาก ชายที่มีระยะเวลาในการสมรสสั้น
 ก็คงต้องแบกรับภาระในการหาเลี้ยงครอบครัวให้เป็นหนักแผ่นดินมากขึ้น ดังนั้น บทบาทในการเลี้ยงดูบุตร
 ก็จะลดลง ให้บุคคลอื่น ๆ ในครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งจากผลการศึกษา ในตารางที่ 24 พบว่า

ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 57.2) รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ และสูง ตามลำดับ (คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ 20.3 ตามลำดับ) โดสในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระยะเวลาการสมรส คือ ชายที่มีระยะเวลาการสมรสน้อย (7 ปี หรือต่ำกว่า) จะมีร้อยละสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ชายที่มีระยะเวลาการสมรสปานกลาง (7.1 ปี ถึง 12 ปี) และระยะเวลาการสมรสมาก (12 ปีขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 28.0, 21.6 และ 19.1 ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่า ชายที่มีระยะเวลาสมรสปานกลางจะมีร้อยละสูงที่สุด (ร้อยละ 58.6) รองลงมาได้แก่ ชายที่มีระยะเวลาการสมรสสูง (ร้อยละ 56.9) และต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 54.8 ในชายที่มีระยะเวลาการสมรสต่ำ และในกลุ่มที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระยะเวลาการสมรส คือ ชายที่มีระยะเวลาการสมรสสูง จะมีร้อยละสูงที่สุด และต่ำสุด คือ ชายที่มีระยะเวลาการสมรสต่ำ (คิดเป็นร้อยละ 24.0 และ 17.3 ตามลำดับ) ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 24 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามระยะเวลาการสมรส

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร	ระยะเวลาการสมรส			รวม
	น้อย (7 ปี หรือ ต่ำกว่า)	ปานกลาง (7.1 ปี -12 ปี)	มาก (12 ปี ขึ้นไป)	
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	28.0	21.6	19.1	22.5
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	54.8	58.6	56.9	57.2
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	17.3	19.8	24.0	20.3
รวม	100 (168)	100 (307)	100 (170)	100 (645)
	$X^2 = 7.71$		P-value < 0.05	

หลังจากได้นำตัวแปรการช่วยงานบ้านเข้ามาร่วมพิจารณา ดังในตารางที่ 25 ปรากฏว่า ทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะเดียวกับในระดับ 2 ตัวแปร (ตารางที่ 24) โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ในกลุ่มชายไม่เคยช่วยงานบ้านเลย หรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง กลุ่มชายที่มีการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลางจะมีร้อยละมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ และระดับสูง คือ ร้อยละ 30.5 และ 12.4 ตามลำดับ โดยที่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรต่ำ จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระยะเวลาสมรส คือ ชายที่มีระยะเวลาการสมรสสั้น จะมียุทธศาสตร์สูงสุด คือ ร้อยละ 35.3 และจะมีร้อยละต่ำลงตามระยะเวลาสมรสที่มากขึ้น โดยที่มีระยะเวลาการสมรสสูงจะมีร้อยละต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 27.7 ส่วนในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง พบว่าชายที่มีระยะเวลาสมรสปานกลางจะมีร้อยละสูงสุด คือ ร้อยละ 58.9 รองลงมาได้แก่ กลุ่มชายที่มีระยะเวลาสมรสสั้น และมาก (ร้อยละ 56.0 และ 55.1 ตามลำดับ) และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับสูง พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระยะเวลาสมรส กล่าวคือ จะมีร้อยละของชายที่มีระยะเวลาสมรสสูงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.2 และรองลงมาได้แก่ ระดับปานกลาง และน้อย (คิดเป็นร้อยละ 12.2 และ 8.6 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณากลุ่มชายที่ช่วยงานบ้านเป็นประจำ หรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง พบว่า มีความแปรผันอย่างชัดเจนในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ แม้ว่า ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ยังคงมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 50.6) แต่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับสูงจะมีร้อยละรองลงมา คือ ร้อยละ 36.8 มากกว่าในกลุ่มชายที่ส่วนร่วมในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 12.6 ซึ่งต่างกับกลุ่มชายที่ไม่เคยช่วยงานบ้านเลยหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง ที่พบว่ารองจากกลุ่มปานกลางจะเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และตามด้วยการมีส่วนร่วมในระดับสูงตามที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาในกลุ่มระยะเวลาสมรสสั้น, ปานกลาง และมาก ก็พบว่าแบบแผนยังคงเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า ชายจะมีแนวโน้มในการเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น เมื่อมีการช่วยงานบ้านที่มากขึ้นด้วย

ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยในระดับ 2 ตัวแปร (ในตารางที่ 23) จะมีนัยสำคัญทางสถิติ และในระดับ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 24) จะ

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ชายที่มีระยะเวลาสมรสมาก จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรมากกว่าชายที่มีระยะเวลาการสมรสน้อยกว่า

ตารางที่ 25 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามระยะเวลาการสมรส และการช่วยงานบ้าน

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร และการช่วยงานบ้าน	ระยะเวลาการสมรส			รวม
	น้อย (7 ปี หรือ ต่ำกว่า)	ปานกลาง (7.1 ปี - 12 ปี)	มาก (12 ปี ขึ้นไป)	
ไม่เคยช่วยเหลือหรือช่วยบ้างเป็นบางครั้ง				
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	35.3	28.9	27.7	30.5
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	56.0	58.9	55.1	57.1
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	8.6	12.2	17.2	12.4
รวม	100 (116)	100 (197)	100 (107)	100 (420)
	$X^2 = 6.65$		P-value > 0.05	
ช่วยเหลือเป็นประจำหรือเป็นผู้ทำงานบ้านเอง				
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	17.2	13.4	7.1	12.6
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	50.0	51.3	50.5	50.6
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	32.8	35.3	42.4	36.8
รวม	100 (50)	100 (109)	100 (62)	100 (221)
	$X^2 = 1.72$		P-value > 0.05	

3.4 ผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก ประสบการณ์ของบิดาในวัยเด็กเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมของชายที่เป็นบิดา ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งที่เห็นในวัยเด็ก จะอยู่ในความทรงจำจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (Hurlock, 1978: 495) ดังนั้น ถ้าชายถ้าได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาในวัยเด็กแล้ว ก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ดูแลบุตรด้วยตนเอง มากกว่าชายที่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดาในวัยเด็ก ซึ่งผลการศึกษา (ตารางที่ 26) ปรากฏว่า ชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรปานกลางมีร้อยละมากที่สุด (ร้อยละ 55.1) รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ และสูง (คิดเป็นร้อยละ 22.8 และ 22.1 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาถึงผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดามีความแตกต่างไปตามผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานข้างต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ จะมีร้อยละของชายที่ไม่มีบิดาเลี้ยงดูในวัยเด็ก มากกว่าชายที่มีบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู (ร้อยละ 26.6 และ 21.7 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรระดับปานกลาง พบว่า ชายที่ไม่มีบิดาเป็นผู้เลี้ยงดูในวัยเด็ก จะมีร้อยละมากกว่าชายที่มีบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู (ร้อยละ 57.1 และ 54.5 ตามลำดับ) และการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับสูง พบว่า ชายที่มีบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จะมีร้อยละมากกว่าชายที่ไม่มีบิดาเป็นผู้เลี้ยงดูในวัยเด็ก คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 16.2 ตามลำดับ)

ตารางที่ 26 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก

การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร	ผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก		รวม
	ไม่มีบิดาเป็นผู้เลี้ยงดูในวัยเด็ก	มีบิดาเป็นผู้มีส่วนร่วมเลี้ยงดู	
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	26.6	21.7	22.8
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	57.1	54.5	55.1
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	16.2	23.8	22.1
รวม	100 (154)	100 (516)	100 (670)
	$X^2 = 4.52$	$P\text{-value} < 0.05$	

นอกจากนี้ ระดับการศึกษาน่าจะมีส่วนกำหนดการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร เพราะถ้าชายมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน น่าจะทำให้การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรแตกต่างกันด้วย ดังนั้น จึงได้นำตัวแปรระดับการศึกษามาร่วมพิจารณา ดังในตารางที่ 27 ปรากฏว่า มีทิศทางเดียวกับในระดับ 2 ตัวแปร ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ในกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาต่ำ และปานกลาง จะมีร้อยละของชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลางมากที่สุด และรองลงมาได้แก่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ และสูงตามลำดับ โดยที่ ในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ จะมีร้อยละของชายที่ไม่มีบิดาเป็นผู้เลี้ยงดูในวัยเด็ก มากกว่าชายที่มีบิดามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู ส่วนในกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรปานกลาง และในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และระดับสูง พบว่า ชายที่มีบิดาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดู จะมีร้อยละมากกว่าชายที่ไม่มีบิดาเป็นผู้ดูแลในวัยเด็ก และเมื่อพิจารณาถึงกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาสูง พบว่า มีความแปรผันในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร กล่าวคือ แม้ว่า กลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับปานกลาง จะมีร้อยละที่สูงที่สุด (ร้อยละ 52.0) แต่ในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรสูงจะมีร้อยละรองลงมา คือ ร้อยละ 25.2 ซึ่งมากกว่าในกลุ่มชายที่มีส่วนร่วมในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 22.8 ซึ่งในกลุ่มนี้ค่อนข้างต่างกับกลุ่มชายที่มีระดับการศึกษาต่ำ และปานกลาง ที่พบว่ารองจากกลุ่มปานกลางจะเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรในระดับต่ำ และตามด้วยการมีส่วนร่วมในระดับสูงดังที่กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาตามผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก ก็จะพบว่าทั้งในกลุ่มที่ไม่มีบิดาเป็นผู้ดูแล และในกลุ่มที่มีบิดามีส่วนในการเลี้ยงดูในวัยเด็ก ก็พบแบบแผนความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งแสดงว่า ชายจะมีแนวโน้มที่จะเลี้ยงดูบุตรสูงขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้นด้วยเช่นกัน

ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ทั้งในระดับ 2 และ 3 ตัวแปร (ในตารางที่ 26 และ 27) พอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรของชายที่เป็นบิดาจะมีความแปรผันไปตามผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานที่กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่าเมื่อนำตัวแปรระดับการศึกษามาร่วมพิจารณาด้วย แล้วพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ร้อยละ 95 แต่ลักษณะและทิศทางแบบแผนความสัมพันธ์ก็ยังคงเป็นไปในทางเดียวกัน ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า ชายที่มีบิดาเป็นผู้มีส่วนดูแลในวัยเด็ก จะมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร มากกว่าชายที่ไม่มีบิดาเป็นผู้ดูแลในวัยเด็กเลย

ตารางที่ 27 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตร จำแนกตามผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก และ ระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมใน การเลี้ยงดูบุตร/ และระดับการศึกษา	ผู้ดูแลบิดาในวัยเด็ก		รวม
	ไม่มีบิดาเป็นผู้เลี้ยงดู ในวัยเด็ก	มีบิดาเป็นผู้มีส่วน ร่วมเลี้ยงดู	
ระดับการศึกษาต่ำ			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	26.7	22.9	23.9
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	55.6	55.9	55.8
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	17.8	21.2	20.0
รวม	100 (45)	100 (118)	100 (163)
	$X^2 = 0.38$	$P\text{-value} > 0.05$	
ระดับการศึกษานานกลาง			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	25.5	21.9	22.7
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	54.9	58.3	57.6
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	19.6	19.8	19.7
รวม	100 (51)	100 (187)	100 (238)
	$X^2 = 0.30$	$P\text{-value} > 0.05$	
ระดับการศึกษาสูง			
- การมีส่วนร่วมในระดับต่ำ	28.3	21.4	22.8
- การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง	60.4	49.8	52.0
- การมีส่วนร่วมในระดับสูง	11.3	28.9	25.2
รวม	100 (53)	100 (201)	100 (254)
	$X^2 = 6.91$	$P\text{-value} > 0.05$	